

Catalunya Artística

ANY II. — BARCELONA, 13 JUNY 1901.

GENT NOTABLE DE CATALUNYA

ÀNGEL GUIMERÀ

(Fotografia Audouard.)

72

Núm. 53.

15 céntims.

Gent notable de Catalunya.

Ab el retrato del primer dramaturch de Catalunya don Angel Guimerá, inaugurém en nostra primera plana la colecció que'ns proposém seguir de gent triada y verament notable de la terra catalana.

Ab un doble motiu fem que obri la marxa en Guimerá; porque ell ha sigut un dels pochos que ha traspasat las fronteras de Catalunya y fins d'Espanya, conseguint ressonancia las sevas obras en varis pahissos d'Europa. El coneixen, donchs, á Italia y á Fransa, y aixó fa que'ls catalans sentim orgull de mostrarlo com á primera figura del mohiment literari de la nostra terra.

Com á un de nostres poetas més virils y valent orador, també ocupa un bon lloch nostre biografiat; diguintho sinó las sevas poesias épicas y'ls seus discursos dels Jochs Florals y'l darrerament pronunciat en l'Assamblea catalanista de Tarrassa.

Molt podriam dir d'en Guimerá, mes com únicament ens proposém emitir, més que una biografia, quatre notas respecte á la gent notable que anirán eixint en aquesta colecció, tanquém ab aquestas ratllas brevissimas tot el devassall d'elogis que's mereix el primer de nostres mestres de la dramática contemporanea.

Nostre aniversari.

Ab fetxa del segón dijous de Juny del any passat va aparéixer á Barcelona el primer número de CATALUNYA ARTÍSTICA.

Fou un dia de joia per nosaltres. Mentres els compradors se'l arreballavan de las mans en els kioscos, las máquinas de la impremta funcionavan, tirant exemplars fins al número de 5.000. Per un setmanari catalá que comensa ja es cantitat respectable.

... Y pararen las máquinas de ferro y comensaren alashoras á funcionar els nostres cors sadollats d'esperansas falagueras, y las alas dels cervells nostres se desplegaren, las iniciativas s'escometeren y ens disposarem tots á esperar el dia d'avuy. Molts no creyan que arrivés tan xamós pera nostra CATALUNYA ARTÍSTICA... y ha arribat.

¡Ben vingut sia!

Aquells que'ns han ajudat en la encoratjada tasca de fernos avansar per bons camins, han trobat y trobarán sempre en nosaltres fidels amichs y cors oberts hont hi niuha la franquesa, l'entussiasme y l'agrahiment. Y als que, migrats per un esperit escadusser y raquitich, envejosos ó sugestionats per una malavolensa inmotivada,

ens han pogut desitjar un bri de malastruga, ja tenen el nostre perdó. Ens fan llástima.

Conjurém als que neguin en nosaltres bons propòsits durant l'any que portém d'existencia á que'ns senyalin un camí més planer. Acontentats y descontentats ens han de fer la justícia de la fermesa qu'hem demostrat y de la noble intenció que'ns ha guiat sempre.

El nostre objecte, com tothóm se'n haurá pogut convéncer, ha sigut sempre, á pesar dels sacrificis que reporta un fi com aquest, conreuhar l'art y la literatura de la nostra terra, sempre senzillament, pe'l camí planer y comprensible, sense desdenyar á ningú, grans y xichs; sense estarrufaments de sabi de velluria, ni criticant per sistema, ni creyentnos infalibles, sinó sempre ab las més germanivolas intencions, ab l'afany únich de guiar al feble que de nostres consells necessiti, sense engegarlo á desprecis porque no arriba á la nostra altura, que si un no arriba al campanar com molts qu'encara's creuhen passarne nou pams com si fossen uns homes clavats en la punta del para-llamps, al menys ens sostenim á l'alsaria qu'hem pretengut arribar; á la nostra propia, á la que per sort ó per desgracia'ns doná la Naturalesa; però ben nostra al fi, sense enmatllevar aquellas camas de fusta que usan els xicots y que'ls fan més grans mentres hi caminan.

Sia lo que's vulga; CATALUNYA ARTÍSTICA té la satisfacció de celebrar l'anyada del seu naixement, disposantse encara á celebrar el segón aniversari ab més brahó y ab molta solemnitat. A'n aixó algú pot objectar alló del *Tenorio*:— «Largo el plazo me fiáis...» ¡Qué diu, sant cristiá!... ¡llarch el plasso? Ens hi trobarém sense adonarnose'n... ¡Si sembla qu'era ahir qu'encara feyam els preparatius pe'l primer número!...

En fi, diguemho tot d'una vegada: Ens proposém millorar molt més la nostra CATALUNYA ARTÍSTICA, fer doble de lo que en nostra marxa pausada, empró progressiva, havém fet fins ara. Y aixó que, relativament, s'ha passat de lo que tal vegada's podia esperar de nostre valent setmanari... Dich aixó de valent porque valor y molt valor se necessita avuy dia per'imposarse sacrificis una publicació. Y la nostra els ha salvat tots, els ha pogut véncer.

CATALUNYA ARTÍSTICA, en son primer any de vida, ha repartit á sos volguts favoreixedors *set obras teatrals* que forman part de son folletí dramátich; y ha ofert ademés en sa «Biblioteca literaria» *dugas magnificas novelas ilustradas ab més de xixanta grabats*, novelas que á fi d'any podrán encuadernarse separadament ab unas hermosas tapas que hem de posar á la venda cuan s'acabi el tomo que contindrà tres ó quatre novelas més de reputadissims escriptors de la terra.

CATALUNYA ARTÍSTICA ha publicat importants números extraordinaris: el dedicat á solemnisar la Festa del Certamen de la «Lliga de Contribuyents», de Sans, del any passat; el d'homenatge als eminents escriptors catalans morts y'l

EN EL « MOULIN DE LA GALETTE », DE PARIS (Cuadro de Ramón Casas).

conmemoratiu de nostre primer Certamen literari-musical, que forma un veritable tomo poètic y conté 42 retratos.

CATALUNYA ARTÍSTICA, en un any de sortir, ha publicat, entre fotografias d'artistas notables de tots els pahissos, copias de cuadros célebres, reproduccions d'esculpturas notables, dibuixos de variats assumptos, vistas d'edificis històrichs, etc., etc., a la ratlla de 600 grabats.

CATALUNYA ARTÍSTICA, entussiasta de tot lo elevat y digne, ha dedicat números especials al quart aniversari de la mort d'en Frederich Soler (Pitarra) y recentment a la mort del eximi patrici en Victor Balaguer.

CATALUNYA ARTÍSTICA, cuan gayre bé tothóm

s'havia oblidat de la erecció del monument a Frederich Soler, sorti a censurar aytal dessidia (observada encara per desgracia avuy), y no ab pretensions *quijotescas*, sinó pera llissonar a quins tenian més obligació de ferho, obri en sas columnas una suscripció popular, que si bé no ha aumentat com era d'esperar, ha posat de manifest la baixesa de miras de certa gent envers la memoria de qui, al fi y al cap, va fundar un teatro que avuy conreuhan molts que tal vegada, a no ser en Soler, may haurian atinat en que Catalunya pot tenir com té teatro propi.

CATALUNYA ARTÍSTICA ha fet més, molt més que anar vegetant fiada únicament en la bona acullida que li ha dispensat sempre'l públich:

ha organitzat y celebrat el primer de sos Certamens literaris y artístichs que anyalment se proposa convocar; y en son Cartell, que's componia de XIX premis, com si's tractés ja de una entitat acreditada y de fondas arrels, hi volgué temas que no s'acostuman á senyalar (cuan deurián senyalar-se sempre en tots els Certamens de Catalunya): aquests son, drama y novela catalana, qu'es de dordre no's miri de conreuhar cuan hi há tanta escasés de novelistas de nota. Nosaltres estém més que satisfets del resultat de nostre convit literari celebrat en Abril d'enguany; la nostra idea fou fructífera; se presentaren novelas que tal vegada haurian restat inéditas en els cervells de sos autors. Se'ns deu, donchs, la lloable intenció de fer produhir forsá pera gloria de la nostra terra.

CATALUNYA ARTÍSTICA, en el decurs de sa publicació, s'ha vist honrada ab la colaboració de tots els escriptors regionals y alguns d'extrangers: ha publicat treballs mestres de genials poetas y prosadors morts, com á bella pauta pera'l jovent literari que puja, y han passat per sas columnas las firmas dels grans mestres en pintura, esculptura, dibuix, tant de Catalunya com del extranger, barrejadas ab las d'artistas joves que s'han estimulat.

En fi, hem fet tot lo que á nostre alcans ha estat possible. Aquesta es la nostra fulla de serveys que ab el cap ben alt podém presentar al públich en l'any que portém de vida.

¿Qué farém encara? Nostras aspiracions s'engrandeixen de dia en dia; pensém sempre reformas importants que paulatinament aném portant á la práctica; la que poden observar en el present número, menuda per cert, empró reforma agradable al fi, dona una idea de lo poch en vaga que deu estar nostre cervell, pensant sempre lo que més agradable pot ésser per nostres volguts favoreixedors.

Al entrar en el según any de la nostra vida pública, prometém quelcóm y potser farém més de lo que prometém. Tot s'anirà veyent. Ara com ara concretemnos á saludar tots l'anyada de nostra existencia; conmemorém l'aparició de nostre periódich, quins capitostos y conreuhadors se disposan més que may, ab més brahó y empenta, á ferne un dels millors de Catalunya pera honra y gloria de nostra benvolguda terra, de las Lletres y de las Arts.

LA REDACCIÓ.

L'aucellet.

Un auzell que té'l bech d'or
dins un recó de mon cor
va fer son niu;
cuan jo ploro, també plora,
y si rich ó canto, á l'hora
ell cahta ó riu
y fa: piu, piu.

Jo no he vist, ni anant de cassa,
ni cuan som en temps de passa
auzell com ell,
té la ploma virolada,
la veu dolsa y regalada,
y cap auzell
fa un cant més bell.

Primer jorn que lo tal hosta
coneixia, al balcó aposta
d'allá hont viu,
l'amor meva me somreya
primer cop, l'auzell ho veyá
y tot joliu
va fer: piu, piu.

Carré'amunt jo me'n anava
cuan l'auzell ja refilava
de bo y mellor,
y no sé jo que ho faria
que al sentir l'auzell, sentia
á dins del cor
un cant d'amor.

D'aquell jorn, des' que fosqueja
fins que l'auba ja llustreja
enllá del riu,
las nits passa sense treva
volant desde casa meva
á hont ella viu
tot fent: piu, piu.

Ab son bech, de ma nineta
va á trucá á la finestreta
enjogassat,
y á mi de retorn no arriba
fins que la nina joliva
s'ha despertat
y l'ha amoixat.

Jo li dich, sent de tornada,
si ha rebut de ma estimada
algún somriu,
si'l meu nom mitj adormida
mormolava engelosida...
y ell tot festiu
me fa: piu, piu.

D'una auba de besadetas
trob' sas alas ruixadetas
dintre mon cor,
y allí son plomall aixuga
ab el foch que hi crema, y juga,
y son bech d'or
canta l'amor.

Aucellet: placia al bon Deu
que no deixes del cor meu
jamay el niu;
puig ananten, l'anyoransa
mataria la esperansa
que á mi'm somriu
cuan fas: piu, piu.

F. UBACH Y VINYETA.

EN LA PLATJA (Cuadro de Modest Teixidó).

L'usuper de Montesquíu.

(TRADICIÓ.)

Qu'es extrany qu'esmerci doblas
en hisendas y molins
y que's fassi amo del terme
l'usurer de Montesquíu!

Els seus avis eran pobres;
els seus pares no eran rics;
ningú sab tantas hisendas
d'hont li poden pervenir.

Ja's diu, per'xó, que als pagesos
ab la usura té empobrits;
mes, no abastan las usuras
tants cabals á reünir.

Altras manyas deu donarse
d'amagat, que ningú ha vist,
perque's veu molt poch al poble
y hont se fica ningú diu.

Tres fargas té á Campdevánol,
totas tres á vora'l riu;
la feyna que té á las fargas
qui la sab no la vol dir.

Qui la sab coneix la mina

que s'hi allarga terra endins,
y sent els martells que pican
tant de dia com de nit.

També'ls senten els pagesos
del cap-vespre al dematí,
y depressa se'n allunyan
com d'un terme malchit;

que, com no's veu en las fargas
cap llum que's puga seguir,
creuhen obra del dimoni
aquell soroll fonedís.

Un vespre'l Rectó hi pujava
ab la creu de Jesucrist,
ab l'estola y'ls exorcis
tot á punt per comunir.

No hi faltava la Justicia;
també hi eran els vehins;
els vells passant el rosari,
ab las atxas els petits.

Cuan á la porta arribaren
el soroll no's va sentir,

y's creya ja la mala obra
destruhida al seny diví.

Tres vegadas els exorcis
ab l'isop van repetir,
y tres Salves á la Verge
hi resaren els vehins.

A las últimas paraulas
s'esfonsava tot el pis,
y en la gola d'una mina
queya'l Batlle espahordit.

De la mina hont queya'l Batlle
be n'eixiren be de crits,
y renechs y flestomías,
á la creu sent escroixir.

Allá d'eynas se'n trobaren
que ningú n'havia vist,
y sachs de moneda falsa
que passava per bon drinch.

Abressat als sachs, se veyá
l'usurer de Montesquíu,
ab els ulls fora las concas

com á dos mals esperits.

Escomés que fou pe'l Batlle
no sabia pas que dir,
y lligat se'l enmenaren
á la vila aquella nit.

A la presó la Justícia

en nom del Rey el va ohir,
y en nom del Rey li tallava
els punys per ma del butxí.

Esmaperdut per la afronta
confessavas de son crim,
y al sacerdot demanava

l'ajudés á bé morir.

Y mentres sas mans penjavan
de las fargas al bell cim,
l'usurer á Deu ó al diable
entregava l'esperit.

A. BORI Y FONTESTÁ

La Sarah Bernhardt escriptopa.

UN CUENTO SEU.

Totas las fadas estavan reunidas al entorn del
bressol del infant.

Els pares escoltavan ab emoció y respecte els
anhels de cada una d'ellas. «Infant, tu serás

bell, gran, ben fet; portarás coronas d'or! serás
un héroe! El poble t'aclamará, els teus admira-
dors, ab deliri, arrastrarán ta carrossa triomfal;
farás riure, plorar; farás tremolar y estremi'ls
pobles. Els poetas enviarán llurs perlas á tos
peus, y'ls músichs polsarán llurs liras pera
cantar tas glorias. Serás estimat de cent heroí-
nas. El veneno y'l punyal serán im-
potents contra tu; ton renóm atra-
vessarà las montanyas y'ls Oceans.»

La mare del infant s'havia age-
nollat rendint gracias á las fadas.

Mes la porta va obrirse brusca-
ment y la fada de las glorias eternas
aparegué.

«No puch, va dir, reprendre'ls pre-
sents de mas germanas; mes per cas-
tigarvos de vostre oblit, heus aquí
mon anhel: Las coronas d'or, serán
de cartró; riurá, plorara, estimará,
pro per voluntat d'altres. Els matei-
xos que l'haurán aclamat, li rebut-
xarán crudelment el sagell distintiu
donat als ciutadans escullits. El po-
ble de qui serás estimat, el destros-
sarà en plena gloria y l'arrastrará á
la carrossa del nou idol, tot estre-
mintse'l poble aquell als aplaudi-
ments de la vetlla. Els llorers de sa
testa's convertirán en semprevivas,
y morirá en la tristesa y l'oblit, sens
deixar rastre!»

—¿Qué serás, donchs?,—exclama'l
pare aterrorisat.

—Qué serás?... Serás cómich!—

Llavors la fada de la mort s'aixe-
cà lentament.

«Infant, jo't venjaré, va dir; cuan
hagis finit, llavors, s'aniquilará'l
naixent artista, al pes del teu re-
cort!...»

SARAH BERNHARDT.

(Traducció de M.)

TEATRO FRANCÉS

SARAH BERNHARDT EN «LA DAME DE MALLANT».

ESTIUHEJANT (Cuadro de Ramón Casas).

Visió de cap-vespre.

Un carrer estret y solitari. Casas amplas ab grans balconadas rovelladas, ab poms de llautó verdós; casas senyorials d'una aristocràcia morta. Entradas espayosas, foscas, humidas, ab portas de fusta gruixudíssima, corcada, descolorida... Y per tot una olor respectable de velluria.

El sol fugint, cayent ab el dia... fugint y arra-

pantse anyoradis pe'ls teulats groguenchs, tocant de ple las caras infladas dels angels que bufan las trompetas de las canals en mitj de gran silenci... Y un cel blau, ben blau y lluminós y uns xiscles d'aurenetas que fan pressentir, enllá de la ciutat morta, la plana florida y riallera.

Els finestrons están oberts de bat á bat y la llum penetra en l'habitació espayosa, penetra fins á l'arcova fonda, encantantse damunt la

nota blanca dels llensols y morintse després pe'ls baixos y pe'ls angles...

Mobles vells, macissos, desllustrats per la patina del temps. La blancor freda del marbre de la calaixera ventruda riu entre las mitjas tintas; las aristocráticas cornocopias reflexan las amplas rajolas desgastadas y'l color fi de las parets esbandeix per tot una nota suau de melangia.

Vora dels vidres y en l'ampla cadira dels avis, en mitj de flonjos y nevats coixins, reposa la decandida malalta. Es mare. Cansada de dar vida's desfalleix y fugirá ab la tarde. Son rostre es pàlit y aprimat, ab transparencias y esbatiments de cera; en sas mans llargas las venas blavas s'hi dibuixan. Está abrigada y s'esgarrifa de fret.

Sos fills son lluny y plens de vida jugan, y ella, ab els ulls closos, desfalleix mentres la monja resa contemplantla.

La veu vibrant de la campana alta llensa ab majestat sis batalladas que ressonan per tota la ciutat quieta.

La malalta las sent y va contantlas...

Sis batalladas, sis. Las sis del vespre!... Vespres de Maig, vespres d'hivern cuánts n'havia passat la malalta plena d'alegria... mes ara desfalleix y'ls seus fillets no hi son y ella'ls vol veure.

Y sos fills entran en l'habitació espayosa y xiuxejant enrotllan á la mare moribonda. Ella'ls contempla ab un esguart velat que va allunyantse. Vida de sa vida, sanch de la seva sanch, los hi ha dat tot.

Y ara l'enrotllan contemplantla extranyats; ab ulls y cara pidolantli alegria.

El més petit, de mirar entelat y galtas infladas, ploriqueja punxat pe'l gran egoisme de sa vida... Vol viure'l petitet y desitja'l pit maternal; l'ultim glop d'aquella font de vida que s'estronca. La mare allarga'ls brassos pera pèndrel, mes li faltan las forsas, el cap li cau á sobre'l pit... y resta inmóvil.

Sos fills van xiuxejant tot enrotllantla ab jugar detingut y ab remors d'alegria. Ella panteja fadigada, aclofada entre'ls coixins nevats y flonjos... Després se remou y vol parlar, s'extremeix tot d'un cop y resta inmóvil mentres una suhor freda s'extén per tot son cos. Sos fills se'n van á poch á poch y'l petit plora sempre anyorant el pit font de sa vida.

La monja resa agenollada als peus de la qu'agonitza.

El sol ja s'ha amagat; las aurenetas s'ajocan en sos nius, y las campanas de la Seu, tristas, repican á l'oració del vespre.

La porta grossa, d'una casa d'aprop, s'obra feixuga, grinyolant... Uns rondinejan... S'allunya'l taloneix d'una velleta que se'n va poch á poch cap á l'iglesia, tirant avall pe'l carrer estret y solitari.

La monja resa als peus de la finida, y'ls nens, inconscients, riuhen y jugan.

JOAN OLLER Y RABASSA.

Maig, 1901.

PEP CORPUS.

La ginesta va á dojo
endaurant els carrers,
embaumant arreu l'ayre,
barrejant son aroma ab l'incens.

¡Oh quín goig regalar-se
ab els dolsos alens
de las flors de la terra
barrejantse ab aromas del cel!

II

Creus y ganfanons rumbejan,
heralts de la professó:
las creus en llum rebejantse,
y en oreig els ganfanons.

Ganfanons y creus s'acoblan
en enamorat estol:
ellas la llum fan més clara,
y ells l'oreig més delitós.

III

M'engrescan els gegants
gallardament vestits
perque alegran als grans
per amor dels petits.

IV

Las trampas passan
tam-tam, tam-tam...
Pasan las trampas que fan gran fressa,
mes ¡ay! se quedan las que no'n fan.

J. RIERA Y BERTRÁN.

Juny de 1901.

Las tres Flores.

A ma germaneta María, en sa primera Comunió.

I

Tot just el sol ha daurat
els pichs de las serralladas,
y la Natura espargeix
arreu son esplet de galas
esbadellantse las flors
curulladas de rosada
y'l rosinyol dins del bosch
canta al jorn dolsas complantas,
com reyneta en son jardí
se passeja per las pradas
una nineta gentil
més que las rosas galana
que á trench d'auba poch á poch
deixant la vall ab sas casas,
soleta en l'inmens palau
cerca flors per la encontrada.
¿Per qué fuges de ton niu
colometa d'alas blancas?
¿Per qué tos ulls com estels
brillan tan dolsas miradas
y en ton semblant falaguer
l'alegria s'hi enmiralla?
¿Cercas, lliris montanyans
ó flors pe'ls Angels plantadas?

II

Ha volat del colomar
portada d'amor en alas
puix son cor com incenser
guspireja ardentas flamas
envers al bon Jesuset
l'imán de totas sas ansias,
y al Qui dintre pochs moments
hostatjará sa pura ánima.
¡Mes ayl á tan gran mercé
¿cóm podrá mostrar las gracias
si no té joyells ni flors
exquisidas y prehuadas?
Per' xó se'n va cap al bosch
á cullir las de més flayre
corrent per salts y barranchs,
travessant torrents y rasas.
Escotorida ha passat
camps á travers, per ubagas,
y punyintse als esbarsers
ha saltironat pe'ls marges.
Carena amunt boy pujant
fins á verdors regaladas,
mes ayl las flors qu'ella vol,
poch ha'ls remats esbrotavan
y seguint enllá d'enllá
ab crits de joia n'esclata
que aprop seu n'ovira tres
molt vistosas y molt gayas.
L'una sembla'l satí blau
de l'ampla volta estelada,
l'altra blanca com la neu,
l'altra es roja ab esmeragdas;
flors que cull com simbols sants
de sas virtuts més aygadas:
puresa y humilitat,

amor de Deu y esperanza.
El sol ja es alt, y ella sent
canturias no molt llunyanas
que pe'l mitj dels pinetars
hi reffilan las cigalas.
Alegroya y pantejant
va de retorn á llur casa
cuan l'atura un hermós nin
devallant de las cimallas
que ab una veu celestial
amorosit aixís parla:
—Quinas floretas que dus!
¡Ay si volguessis donármelas!
—Aixó si que no ho faré
que á Jesús tinch de portarlas.—
En las parpellas del nin
ja s'hi han posat dúas llágrimas.
Si tu no me las vols dar
jo ploraré de recansa,
y si eixa ofrena á mi'm fas
pe'l bon Deu será acceptada.
—No vull pas que ploris, no,
vet-aquí las flors boscanas
que he cercat ab viu afany
pera al bon Jesús portarlas;
pro hem de pregarli tots dos
li sían igualment gratas,
y que est jorn sia per mi
la més gran de las diadas
perque avuy combregaré
per la primera vegada...

III

Bella com un serafí
tot contemplantla sos Pares
entra al Temple Benchit
vessant tot de llum y galas.
Trista sen va cap als banchs,
hont ja esperen sas companyas
que han portat flors y més flors
teixint vistosas garlandas.
Ella pobreta, ben res
pot dur al Rey de son ánima,
si no es son cor ignoscent
ple de virtuts poncelladas.
Arriba l'instant suprem
de rebre l'Hostia Sagrada,
la nineta enlayra'ls ulls
y'ls fixa en el Tabernacle.
Pro joh maravellas dels cels!
dessota sarrells y randas
allí está el mateix infant
que ha trobat á la montanya
que mostrantli sas tres flors
li fa entendre eixas paraulas:
—Molt més que tants rams y llums
me plahuen tas presentallas.

MERCÉS PADRÓS Y BUSQUETS.

Oristá, 1901.

(Dibuixos de Junyent.)

*
* *

Cuan s'allargassa per la montanya
la boyra espessa, llagimejant,
el pastor sópit dins la cabanya
el foch atia y acaba'l cant.

Y en gorchs y cingles y serraladas
floreixen somnis entre visions,
visions y somnis que las aladas
els espargeixen á volions.

ANTÓN BUSQUETS Y PUNSET.

Primavera de 1901.

À vosaltres, amichs de "Catalunya Artística"

Heu fet bon tros de camí
ab el front alt y la mirada ardent,
y encara us trobéu forts y plens d'empenta.
Si ben units y fermes seguíu així
arribaréu á la sagrada Fi.

El camí qu'aném fent es plé de brossa
y de pedras qu'ensagnan nostres peus,
mes l'esperit no's desangra ni's destrossa,
qu'avancém triomfants com semi-deus,
ab l'idea al davant
sempre cantant!

Sempre cantant perque's desvetlli el poble,
els de poch cor, els débils d'esperit,
y aprenguin de nosaltres el cant noble
y l'entonin segurs, ab tot el pit:
serena la mirada,
arrastrant la cadena mitj gastada!

La cadena's fonderá.
No deixéu l'eyna
ni apaguéu la fornai.
Ja vindrá'l día
en que'l Foch será foch y llensarém la veyna ..
¡Després vindrá la Pau sobre nosaltres!
Donchs bé, en tant, ben fermes, els uns y els altres
fem camí ab energia: pit y fora
fins que ressoni la gran Hora!

RAFAEL NOGUERAS Y OLLER.

ELDORADO.—«ELECTRA».

Molt entusiasme, molts crits, molta *Marsellesa* y *Hymne de Riego*, després la gent se'n va á dormir y cuan se lleva, res. Total un foch d'encenalls, del que'n prou feynas ne quedan un punyat de cendras.

Aquesta impressió que'ns produí l'obra d'en Galdós al llegirla, es la mateixa que sentirem la nit de son estreno al Eldorado.

L'obra no deixa rastre en el cervell del espectador, perque no hi desperta cap idea nova, ni tan sols presenta la lluyta entre las dugas tendencias, en els termes reals, en que's troba entaulada.

En *Máximo*, que vol ésser encarnació del home nou, en comptes de fer afirmacions concretes, s'entreté ab jochs de paraulas, exercicis malabars que, si demostren molt ingeni, no conduheixen á res.

Molt més sólit resulta el personatge de *Pantoja*, personificació del catolicisme, durant els tres primers actes. Y dihém del catolicisme perque, si fou la intenció del autor pintar un jesuïta, no l'hem sapigut veure en aquell caràcter cantellut, inflexible com una barra de ferro, intransigent en els detalls per insignificants que sigan. Precisament el verdader jesuïta es tot lo contrari, y la seva forsa está en que sab amagarla baix formas d'una delicadesa exquisida, en que els seus procediments son suaus; en que transigeix en tot lo secundari; en una paraula, en que té má de gat. qu'amaga las unglas fins qu'arriba l'hora de clavarlas. No hi há pas perill que cap d'ells se deixi anar á n'aquellas intemperancias d'en *Pantoja*, y en comptes de volguer imposarse, de cop, ab l'autoritat de la familia, se dirigirá á la noya ab paraulas de mel, per persuadirla y conquistar el seu esperit, poch á poquet.

El jesuïta sols se presenta en el quart acte, per incident, al aplicar aquella coneguda máxima de que *tots els mitjs son bons mentres conduheixin al fi*. En tot lo demés, *Pantoja* es el representant del esperit catòlich que renega d'aquesta vida y la desprecia, suspirant per un'altra d'eterna.

Devant d'aquestas afirmacions del ideal catòlich, l'autor no s'ha atrevit á posarhi la concepció moderna de la vida; y lo que resulta es que per estar bé ab tothóm no ha acontentat á ningú.

Tot lo que diu en *Máximo* será molt bonich, no ho neguém; però una vegada ben garbellat y fora'l boll y palla de la retòrica, no queda ni un gra de blat que pugua aprofitarse.

Resumint: *Electra* es un drama extern; á flor de pell, sense entrar en el fondo del problema qu'entranya; l'autor sembla que sols s'hagi preocupat del efecte immediat y aixó farà que caygui, una vegada desapareixin las circumstancias que li han donat fama.

De l'*execució*, val més no parlarne: fou al peu de la lletra lo qu'expressa aqueixa paraula. Fora la senyoreta Moreno, que va esopegar algunas frases, y d'en Donato Giménez, qu'estigué forsa discret, els demés actors, fusellables; comensant pe'l senyor Fueates, qu'en comptes del home de ciencia que deu ésser en *Máximo*, ens presentá un perfecte gomós, digne de passarse un parell d'horas cada vespre, apuntalant la cantonada de ca'n Llibre.

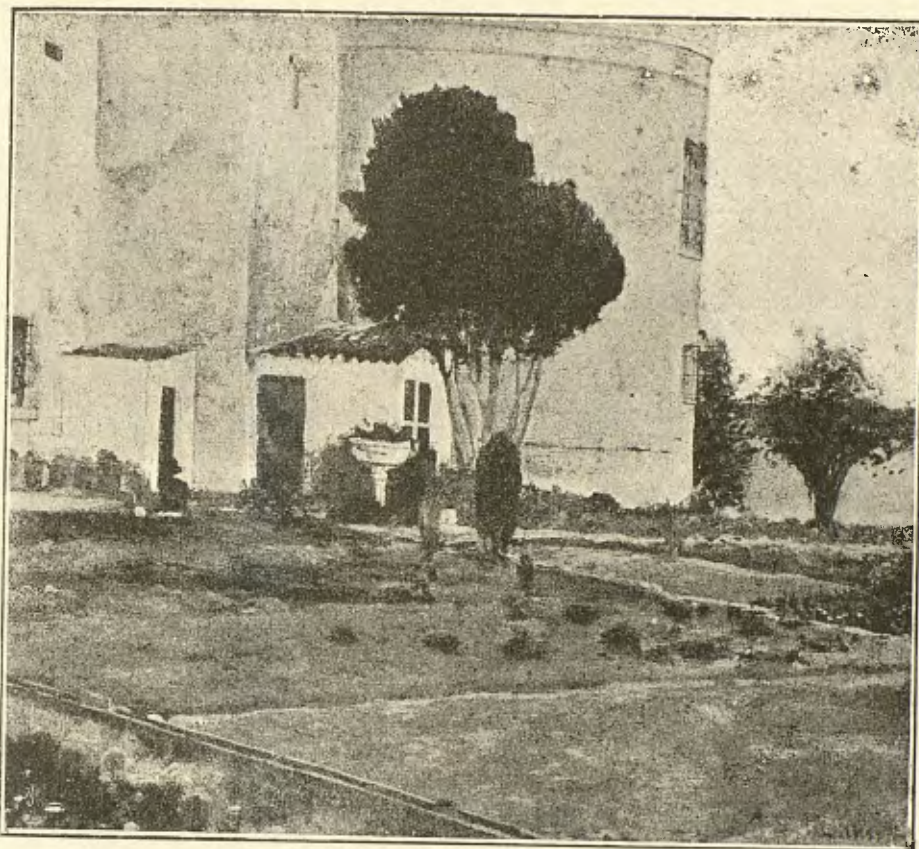
J. P. P.

NOVEDATS.—«LOS GALEOTES».

Els germans Quintero, que de día en día demostren sos avensos en la dramática espanyola, ens han donat darrerament una bella mostra de sas apreciables aptituds.

Ab la comedia *Los Galeotes* han vingut á fer més que teatro; han posat de relleu son esperit de bons imitadors de la escena clàssica, dels bons temps de Moratin, Ventura de la Vega y Bretón de los Herberos; han dit: Avuy com avans pot excitarse la sátira refinada sense acudir al terreno de la patotxada insulta ni del xiste empolvat de pebre negre; pot ferse riure ab la moderació qu'empleavan els mestres del primer quart de sigle; pot lograrse la intensitat de la emoció sense enmatllar el lirisme exagerat ni'l romanticisme rimbombant dels Duch de Rivas y García Gutiérrez; pot, en fi, ferse una barreja de riallas y enterniments á la moderna però sempre dintre'ls mollos de la cultura. Y efectivament, al compóndrer l'armassón de *Los Galeotes* y al vestirlo ab el dialèch peculiar y característich de sas plomas, els germans Quintero han sortit ben ayrosos de sos propòsits.

L'obra está bé de debó; en la part còmica s'hi nota l'aire y'l temperament de las obras d'antany, y en els trossos patètics la tendror de las modernas escolas empadrona-

PATI DEL VINYENT, DE SITGES (Cuadro de Santiago Rusiñol).

das ab la puresa de llenguatge y desenrotll de las comedias més famosas de las épocas florexents.

Un aplauso, donchs, als autors y á la companyia que endeviná en l'obra las bellasas que conté; y que tots els estrenos que'ns donguin siguin del mateix taranna.

P. DE A.

y el *plech según* de la hermosa novela premiada en nostre primer Certamen Literari-Musical

EL PAS DE LA MORT

original d'en Rafel Nogueras y Oller, ilustrada ab dibuixos d'en Ricard Opisso.

*
**

En el vinent número comensarém la publicació del interessant drama d'en Rovira y Serra

RIU AVALL

estrenat ab grant écsir en el Teatro de Novedats la vetlla del 20 d'Abril del present any.

SUSCRIPCIÓ PÚBLICA

destinada á aumentar els ingresos pera'l Monument á FREDERICH SOLER, quals donatius no podran excedir de **una pesseta**, al objecte de donar á la suscripció caràcter popular.

De las cantitats recaudadas se'n farà entrega á la *Comissió Executiva del Monument*.

Suma anterior: 25'60 ptas.—Don Vicens Orpí: 1 pta.—Srta. Donya Francisca Freixas: 1 pesseta.—Total: 27'60 ptas.

(Continúa oberta la suscripció.)

Nostres folletins.

Ab el present número repartim las *darreras quatre planas y las cobertas* de la comedia en un acte

CARTAS QUE NO LLIGAN

La Comissió abolicionista de las corridas de toros ha reanudat las sevas sessions, havent acordat en la celebrada el dissapte prop-passat que continuhi oberta al «Ateneo Barcelonés» la llista dels senyors que vulguin formar part de la Comissió com á protectors de la mateixa.

Hermós era l'aspecte que oferian el Salón del Palau de Bellas Arts y els jardins del voltant en la tarde del dimecres passat en que tingué lloch el certamen de flors.

Las instalacions, si no tan numerosas com s'esperava, reflectavan el gust artístich de sos respectius expositors, sobressortint la dels senyors Píera (medalla d'argent), en la que hi destacava entre flayrosos ramellets una riquíssima arpa formada de clavells y rosas, predominanthi la nota blanca, y una hermosa creu y otras capritxosas combinacions de flors; Coll y Dot (medalla d'or), una vistosa collecció de «glosimas»; el senyor Marqués de Alfarrás (medalla d'or), una folgada «Strellitzia Regina»; Bordas, una magrana mostra de gladiols (te cer premi); Blanch, un pintoresch surtidor de clavells; Casals (quint premi), una artística taula engarnaldada de flors, del restaurant de la estació de Fransa (fora de concurs). la instalació del Institut de Sant Isidro y otras que obtingueren ben guanyadas distincions. La concurrència hi era numerosa y triada, vegentshi lo millor de la bona societat barcelonina, animant la festa la Banda de la Casa de la Caritat que'ns doná'l goig d'escoltar, entre otras pessas notables de son repertori, la xamosa sardana del seu director don Eusebi Guiteras, *L'aplech de Farnés*, que com saben nostres llegidors va ésser premiada en nostre primer Certamen literari-musical.

Pe'l dia 16 d'aquest mes s'anuncia el gran festival en honor del malaguanyat mestre Verdi, de quin resultat ja'n parlarém.

La vila de Manlleu ha nombrat fill adoptiu al general Weyler.

Viscan molts anys els iniciadors de tan portentosa idea, y que la patria y els guerreros els hi agraheixin pe'ls sigles dels sigles! *Amén*.

La lluhida societat recreativa «Lo látigo d'or» prepara pera'ls días 16, 23 y 24 grandiosos balls á piano; y ab orquesta la nit del 23. Ademés pe'l 29 á la nit anuncia una gran funció lírica composta de las sarsuelas *La gallina ciega* y *Lo somni de la Ignocència*.

Un'altra Societat, «La Alhambra catalana», diumenge vinent representarà las pessas *Ensenyansa superior*, *Lo meu criat* y l'estreno de la obreta de J. M. Ratera, *La grossa*.

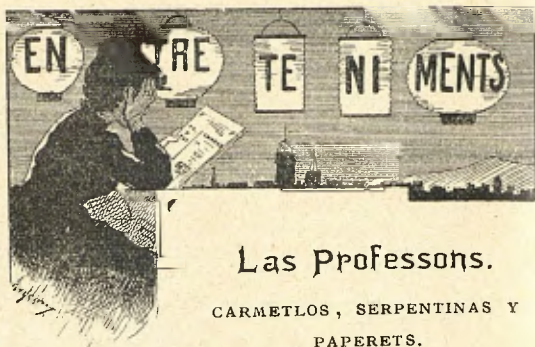
Nous periódichs rebuts en aquesta Redacció:

La Almudaina.—Diari d'avisos y noticias, que's publica desde fa 15 anys á Palma de Mallorca.

Sans Nou.—Periódich quinzenal d'interessos de la barriada. Veu la llum á Sans.

La Veu de la Guilleria.—Primer número que ha comen-sat á sortir á Sant Hilari.

Agrahím la visita y ab gust hi establím el cambi.

Las Professons.

CARMETLOS, SERPENTINAS Y

PAPERETS.

XARADA

M'agrada segui'l curs y contemplar tot aquell bé de Deu que hi sol anar á lluhir son pamet més que altra cosa y qu'hu potser tres nota més hermosa. Allí ostenta la dona més galana un vestidet de quatre ó cinch rals cana perque sab que al estiu li va molt-bé un percal blanquinós de poch diné, disposta á rebre en lluytas peregrinas *carmellos, paperets y serpentinas*.

**

M'agrada veure'ls *nanos* y'ls gegants que son l'admiració de xichs y grans y escoltar el simbólich só que escampa aquell que va anunciant que en tot hi há trampa. M'engresca aquella colla de *total* carregats ab el gran ciri Pascual seguits de una *hu-dos-terza* de noyets molt *cuart* y molt pulits y rissadets entre'ls quals hi destaca un *Sant Joan* que ab molts treballs un bé va arrossegant perque li van tirant de tots indrets *serpentinas, carmellos, paperets*.

**

Y aquellas verges blanques que rumbejan que de tant caminá'ls peus los flaquejan; tots aquells militars tan *encreuhals*, aquells capellanets tan ben plantats, y aquell que se'l veu ab sa idiosincracia com si's passejés pe'l Paseig de Gracia y hu tota *terza* feyna vigilar. allá hont hi há béllas caras per... mirar; escampant junt ab altres xixaretlos, *paperets, serpentinas y carmellos*.

J. STARAMSA.

Solució al del número passat.

XARADA: Car-re-te-ra.

Fidel Giró, impresor.—Carrer Valencia, 311, Barcelona.

CATALUNYA ARTISTICA

SETMANARI IL-LUSTRAT de Literatura, Arts y Teatros.

Redacció y Administració: — Raurich, 20, principal. — (Hi ha bussó á la porta.)

DIRECTOR: J. AYNÉ RABELL. — ADMINISTRADOR: BARTOMEU LLURÓ

12 planas de text degut als millors prosistas, poetas y crítichs regionals. — 4 de novela ilustrada.

8 de folletí dramátich. — Grabats y dibuixos de notables artistas.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: BARCELONA, trimestre 2 pessetas. — FORA, mitj any 4 pessetas.

EXTRANGER un any 12 franchs. — NÚMERO CORRENT, 15 céntims. — NÚMERO ATRASSAT, 20 céntims.